

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben házhöz
 hordva.)
 Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
 Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
 Hasábon petitsor egyszeri hirdetésnél 12.
 Kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr.
 A nyilvántartási díj 50 kr.
 Bélyegdíj külön 30 kr.
 Hirdetmények elfogadtnak a ki-
 adóhivatalon kívül egyedül **Hausen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
 hivatalában Budapesten: Dorottya-utca
 3. sz. I. em. Dees: Wallischgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, kalap-u. 15. sz. I. em.
 A lap szellemi részét illető minden köz-
 lemezy a szerkesztőséghez intézendő. —
 Bérmentetlen levelek csak ismert e-
 zektől fogadtnak el. — Keziratok nem
 adóznak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (Ker-
 tács József könyvnyomdai irodája)
 hova a lap anyagi részét illető közle-
 mények (előfizetési pénzek, hirdetések
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, május 13.

E napokban jelent meg hivatalos kiadása azon igazságügyminiszteri szabályrendeletnek, mely a kir. első folyamodású bíróságok fogházai és börtöneinek kezelését és az azokban letartóztatottak irányában követendő bánásmódot tárgyalja.

E munkálatra sokan azt fogják mondani, hogy post festa adatott ki, miután a büntetőtörvénykönyv javaslata is elkészült már és ez külön szabályrendeletet a börtönrendtartás érdekében fölsőlegessé tesz.

E nézetben van valami igazság, ha magát a szabályrendeletet nem ismerjük; de fölsőlegességet kések vagyunk kétségbe vonni, mihelyt tekintetbe vesszük, hogy a büntetőtörvénykönyv javaslatainak egyes szakaszai nem foglalkoznak behatóan a börtönkezelés és a foglyok iránti bánásmóddal, és eszerint egy ugynevezett házszabály a börtönök számára szükségessé válik.

Ily házszabályt pótol, illetőleg nyújt az igazságügyminiszterium szabályrendelete, melynek főbb vonásait e helyen röviden ismertetni akarjuk.

A mű 236. §-ból áll. Szerzője az igazságügyminiszteriumnak egyik legbuzgóbb és legszakképzetesebb tisztviselője, dr. Kelemen Mór, ki munkájának szerkesztésénél kiváló figyelemmel viseltetett a dán, belga és helvéziai törvényhozásnak ugyane tárgyra vonatkozó műveire és azoknak előnyeit különleges viszonyainkra való tekintettel átültetni igyekezett.

Első része általános szabályokat tartalmaz. Nevezetesen: a fogházakba és börtönökbe bezárható személyekről; a letartóztatás föltételeiről és módosatairól; a letartóztatottak irányában követendő bánásmódról; elkülönítésük és osztályzásukról; az elzártakkal való együttlétt és közlekedés korlátozásáról; a büntetés folytonosságáról; a fogházak és börtönhelyiségek minőségéről és kellékeiről; az elzártak tisztálkodásáról, ruházataról és házi eszközeiről; élelmezésükéről; a börtön alkalmazásáról; a pálinkaivási és dohányzási tilalomról; a házikönyvtárról; a letartóztatottak foglalkoztatásáról; isteni tisztelet és oktatásról, a szabadlég élvezetéről; a betegek, gyermekágyasok és csecsemőjükről; az elmebetegekről; a beteg kiszabadulokról; az elhunytakról; a büntetésidő kezdete és végéről; a letartóztatott honossági illetőségének kitudásáról; az elbocsátásról, a szökés körüli eljárásról, a letartóztatottak szállításáról és végül a rabtartási költségről.

A második rész 3 fejezetből áll: I. fejezet. Az előlegesen letartóztatottakról és a vizsgálati foglyokról, a II. fejezet, a fogságra ítéltekről; a III. fejezet, a börtönbeli rabokról szól.

A harmadik rész I. fejezete, a fogházakra és börtönökre való fölügyeletről, a II. fejezet, a fogházaknál és börtönöknél alkalmazott személyekről, végül a III. fejezet, a fegyelmi fenytő hatalom gyakorlásáról rendelkezik.

Tartalmából eléggé látható, hogy dr. Kelemen műve kiterjed a börtönügy minden részére. Ami az egyes fejezetek és szakaszok tartalmát illeti, azokról csak általánosságban nyilatkozhatunk.

A szabályrendelet szerzője szem előtt tartotta fogházaink és börtöneink különfeleségét, mely onnan ered, hogy ezelőtt a municipiümök kezelték ez ügyet és így a legkülönbözőbb fogházak jöttek létre. E körülmény folytán nehéz feladat volt az összes hazai fogházakra alkalmazható rendszabályt hozni létre, és egész föladatának ép ezen részét oldotta meg legsikeresebben szerzője, kit ezért érdemli ki a legfőbb elismerés.

A haladásnak és börtönügyünk javításának jelét mutatják a mű azon részei, melyek a letartóztatottak elkülönítése és osztályzásáról, a házi könyvtárról, a szökés körüli eljárásról, a rabok

elbocsátásáról, a fegyházi fölügyelettel megbízott személyzetnek szülő utasításokról szólnak.

Aki börtöneinket csak némiképp is ismeri, jól tudja azt, hogy azoknak nagy része csak legujabban nyert némi fölszerelést, a szabályrendelet azon rendelkezései tehát, amelyek a fogházak és börtönöknek hiányos fölszerelését kiegészíteni céloznak, mindenesetre üdvözölni fogja. A házi könyvtárak átalánosítását igen üdvösnék tartjuk. A fogház-fölügyeleti személyzetnek szigorú utasítását és a szökés, valamint egyéb visszaéléseket gátló intézkedéseket helyesljük. Minél nagyobb — de természetesen emberséges — szigor uralkodik fogházainkban, annál jobban érhető el a szabadságbüntetés célja, a javulás, melyet a börtönrendtartás szerzője műve szerkesztésénél folyton szem előtt tartott.

Az eliteli foglyok és rabok oktatása, mely a 41. §-ban van körülírva, nagyobb részletezést igényelt volna; mert egy oly kifejezés, „amennyire lehetséges”, igen tág tért enged az ügyeseknek, melynek kihasználására csak az államfőügyész szigorú ellenőrzése és időről-időre adatkülön utasításaival adhatnak reményt.

Különböben ismerjük a foglyok oktatásánál fölmerülő nehézségeket, melyeket a nemzetiségi és műveltségi különbségek és a tanerők elégtelensége okoznak.

Az elbocsátási levél kiadását a rabok elbocsátásakor észszerű intézkedésnek tartjuk, mert, miután az elbocsátott rabba bediktálja leendő foglalkozását és tartózkodási helyét, alkalom adatik annak megfigyelésére, mi ugy rendel, mint börtönügyi szempontból hasznos.

— **Nagyváradon** ma foly a képviselőválasztás. Itt az ellenzék két árnvalata küzd. A mérsékelték jelöltje Teleszky, a szélsőké Dus László. Mint a „Hon” t távira tilag értesítik a választás teljes rendben foly; Teleszky chancerei biztosak.

— **A „Pester Corr.”** ma déli kiadása írja: Ep most érkezik hozzánk Konstantinápolyból az a fontos hír, hogy ott a tárgyalások a török pályák s a bécs-novi vonal közti esatlakozások iránt újra megkezdettek s nagy buzgalommal folynak. A török kormány már ki is nevezte az e kérdés tanulmányozásával megbízott vegyes bizomány tagjait, s azon utasítást adta nekik, hogy rögtön Schamatzba utazzanak, ott osztrák collegáik megérkezését bevárandók, hogy az előtanulmányokhoz azután együtt haladéktalan hozzáfoghassanak. E bizottság tagjai török részről Goschler főmérnök, Nihad bey ezredes és Vullies Effendi. Az előzetes kérdések szabályozása után a vegyes bizottság Noviba megy, a hol a tárgyalásokat végleges eredményre vezetheti remélik.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május 13-án.

Elnök: Perczel Béla.
 Jegyzők: Szeniczey Ö., Beöthy Alg., Széll K., Wächter Frigyes.

Szeniczey Ödön jegyző olvassa a mult ülés jegyzőkönyvét, mely hitelsítettik.

Elnök bemutatja Nyitra megye kérvényét a törvényhatóságok hatáskörének szélesítése iránt. A kérvényi bizottsághoz utasítatik. Továbbá Pozsony megye szerdahelyi kerületében megválasztott Bittó István képviselőnek megbízó levelét. (Eljenzés.) Az állandó igazoló bizottságnak adatik ki. Gróf Teleky Sándor egészségének helyreállítása végett 6 heti szabadságidőt kér. Megadatott.

Boltzár József bemutatja Selmecz és Bébánya város közönségének kérvényét az 1873. VIII. t. ez. intézkedésének módosítása iránt. A kérvényi bizottsághoz utasítatik.

Beöthy Algernon benyújtja a Hont megyei néptanító egyület kérvényét, sorsuk enyhítése iránt. A kérvényi bizottsághoz utasítatik.

Szeniczey Ödön benyújtja Jabuka, Kis Gay, Paulis, Terendia és Brestye temesmegyei községek kérvényét, melyben Versecz sz. kir. városbani székhellyel Kevemegyébe kebelzetetni kérik magukat. A kérvényi bizottságnak adatik ki. A kérvények a kérvényi bizottsághoz utasítatnak.

Horánszky Nándor a hamis bukásokról szóló törvényjavaslatról betérjeszi a központi bizottság jelentését.

Bittó István miniszterelnök: A f. hó 9-dikén tartott ülésben Tisza Kálmán által tett interpellációra következő választ adja:

T. ház! Az ezen interpellációban foglalt három kérdésre nézve együttesen a következőkben van szerencsém válaszolni:

Az 1867. tvezikk 40. §-a, melyre a t. képviselő ur interpellációját alapította, biztosítja ugyan a közös költségvetés előirányzatának elkészítésénél a monarchia mindkét felének miniszteriumai számára a törvényes befolyást, de épen, mert e befolyás az ugyanazon törvényben megállapított paritásnál fogva a két felet egyaránt, egyenlő mértékben illeti és egyiknél sem lehet kizárólag döntő, a dolog természetében fekszik, hogy a közös megállapodás utján létrejött költségvetésért, és annak tárgyalásánál követett további eljárásért a közös miniszterium a delegatiónk előtt felelős és ezekért a két fél miniszteriumait külön-külön saját törvényhozásaik előtt akarni felelőssé tenni, annyit tenni, mint a közös miniszterium felelősséget illusztrussá tenni, (Ellenmondás bal felől. Halljuk!) és a törvényhozások körébe vonni (Zaj. Halljuk!) olykérdéseket, melyek épen ezen törvény által az országos közösiügyi bizottságok hatáskörébe utasítottak.

E szempontból indulva ki, a kormány azt hiszi, hogy nem vonathatik kérdőre egy oly költségvetésért, melynek tárgyalása — miként azt a tisztelt interpelláló képviselő ur maga is beszédében elismerni méltóztatik — törvény által a közösiügyi bizottságokhoz tétett át, s ennél fogva az interpellatio második kérdésére nem felelek.

Az első és harmadik kérdésre azonban egész általánosságban annyit jelenthetek ki, hogy a kormány az 1867. XII. tvezikk 40. §-a által számára biztosított befolyással az ország súlyos anyagi helyzetének és a véderőről szóló törvény követelményeinek megfelelőleg ezen befolyást igenis gyakorolta, sőt közvetve jelenleg is folyvást gyakorolja.

Midőn ezen válaszomhoz a t. képviselő ur megnyugatása végett még hozzá tennem azt, hogy amennyire én tudom a dolgokat, az 1875-ki költségvetés, dacára az **élelmiszerek roppant magas árának, és dacára a közös jövedelmek tetemes apadásának**: egészben véve csekélyebbek a tavalyinál.

Kérem a t. házat, méltóztassék ezen válaszomat tudomásul venni. (Helyeslés jobb felől. Zaj balfelől. Csernatony Lajos: Szomorú egy válasz ez!)

Tisza Kálmán: T. ház: Öszintén szólva, sokat gondolkoztam szombat óta azon, hogy vajjon a t. miniszter elnök ur mit fog nekem válaszolni; de megvallom minden gondolkodásom dacára arra, hogy ezt fogja válaszolni, nem jutottam. (Tetszés balfelől.) En öljajtottam, és reményteltem, hogy miniszter elnök ur azt fogja mondani: igenis ismerjük a nekünk biztosított jogot és kötelességet, igyekeztünk azt gyakorolni, fogjuk most is gyakorolni, és azon leszünk, hogy az ország helyzetének megfelelőleg lejjebb szállíttassanak a költségek. (Mozgás jobb felől.) vagy ha ezt nem tehette, elvártam volna, hogyha bármely okon maga részéről úgy látta, hogy el kell, hogy azon költségvetést fogadják, hogy ebbe bele nyugodjék, férfiasan álljon a ház elé és mondja meg: mi tettünk amit lehetett, az ország érdeke a jelen viszonyok közt is ezen költséget megkivánja, iteljen a ház fölötte. (Helyeslés balfelől.)

Az első kielégítő, a másik férfias és miniszterelnökhöz illő válasz lett volna, ha nem is elégitett volna ki. (Helyeslés balfelől.) De nem tehetek róla, azon válasz, amelyet a miniszterelnök urnak adni méltóztatott, szerintem nemesak ki nem elégit és nemesak államférfihoz, aminek egy miniszterelnöknek lenni kellene, nem illik, de általában férfhoz sem. (Ah! Ah! jobboldal. Elnök helyeslés balról. Csernatony Lajos: Ez botrány!)

A miniszterelnök ur azt mondja, hogy ő és a miniszterium feleletre ezen ezímen nem vonható azért, mert a befolyás mindkét miniszteriumnak lévén megadva, természetesen egyik sem érvényesítheti egyoldalulag saját akaratát. Hogy a miniszterium önállólag, magában nem érvényesítheti saját akaratát ezen költségvetésekkel szemben, ez egy fájdalmas tény, melyet mindenki tud, aki azon törvényt ismeri. De én úgy gondolom, hogy ha egy miniszteriumnak befolyás adatik valamire és ha azon miniszterium és miniszterelnök érti föladatát, nem mondhatja azt, hogy én befolyásomat megpróbáltam, de nem sikerült, mert nem csak tölem függött, én tehát felelős nem vagyok, hanem azon miniszterium vagy meg van nyugtatva, hogy helyes az, ami történik, akkor befolyásért elvállalja a felelősséget, vagy ha nem helyes ami történik, akkor utóljára társzjáról is lemond. (Elnök helyeslés balfelől) mintsem, hogy azt mondja: nem lehetek felelős, mert nem csak tölem függ. (Elnök helyeslés balfelől.) Utóljára is t. ház, valóban szomorú egy helyzet Magyarországra nézve s ha ott is úgy fognák föl, természetesen szomorú lenne más alkalommal talán Ausztriára nézve is, hogy ha mind az, ami biztosítottat nyújt, arra nézve, hogy a helyzet kellő figyelembe vételével fognak a közös ügyek tárgyalatni, annyiban áll, hogy a minisztereknek szabad a közös miniszterekhez aláztos elterjesztéseket tenni, melyek elfogadtnak, vagy nem fogad-

Horánszky

tatnak el, a megállapodás jó-e az országra nézve vagy rossz, ez azon ország miniszteriumát nem érdekli, nem illeti és azért nem felelős. (Élénk helyeslés balfelől. Mozgás jobb felől.)

De azt mondá a miniszterelnök ur, hogy illusióvá tétetik az által a közös miniszterek felelőssége a delegációk irányában. En ezt nem vagyok képes megérteni. A közös miniszterium felelős a delegációknak a költségvetésért, melyet beterjeszt és a két fél miniszteriuma felelős mindenik saját törvényhozása előtt azért, hogy ha befolyását úgy gyakorolta, hogy azon költségvetés helytelenül állapított meg; a felelősségnek kell állani itt, a felelősségnek kell állani ott s egyik a másikat egyáltalában le nem rontja. (Igaz! Ugy van! balfelől.)

Azt is mondotta a miniszterelnök ur, „ezáltal oly tárgyak tárgyalása vonaték a ház elé, melyek a törvény szerint a delegációkat illetik.“ Ez állana, ha valaki itt azt kíváná, hogy a magyar képviselőház mondja ki, hogy ennyit vagy annyit le kell szállítani a közös költségvetésből, vagy egyáltalában ily módosító határozatok hozatalát követelné valaki. de ez én általam legalább nem követeltem, mert tudom, hogy a főnálló törvény szerint ilyet követelni nem is lehet. De ha megtagadják önk a magyar képviselőháznak még azon jogát is, hogy meg tudhassa, vajjon kormánya miként teljesítette köteleességét azon ügyekre nézve, akkor azután valóban nem tudom, mit hagynak még meg az országgyűlésnek. (Igaz, ugy van! balfelől. Ellenmondás jobbfelől.)

Magyarországot t. ház az újabb időkben sok csapás érte, de nem érheti nagyobb csapás, mintha miniszterelnöke azért, hogy egymagára nézve talán kellemetlen helyzetből könnyebben szabaduljon, a törvényben még létező ugys csekély garantiát is megtagadja. (Élénk helyeslés balfelől.)

Ebből méltóztatik a tisztelt háznak látni, hogy én a miniszterelnök ur választát részemről tudomásul nem vehetem, és föntartom magamnak, hogy a szükséghez képest eziránt a további lépéseket, ha jónak látom, megtegyem.

Most csak arra kívánom fölkeríteni a t. ház figyelmét, hogy mi lesz akkor, mi lesz abból, ha a t. ház többsége, mely pedig azon törvényeket még eddig legalább helyeselte, most magáévá tesz simpliciter oly magyarizációt, mely azon törvényekben Magyarországra nézve foglaltatik. Ismétlem részemről, a választ tudomásul nem veszem és föntartom a további lépésekre nézve elhatározásomat. (Élénk helyeslés és zajos éljenzés balfelől.)

Bittó István elnökmiszter. A személye ellen intézett vádakra nem felel. Nem esodálja, hogy Tisza, ki a delegációknak ellensége, ennek hatáskörét szűkebbre kívánja vonni; a kormány azonban az ellenkező állásponton áll. Különbözik ő annyit általában kijelentem, hogy a kormány a törvényt uton igyekezett befolyását érvényesíteni; bevonása az ügynek az országgyűlés tárgyalási körébe, már megsérténé az 1867-ki törvényt. — Csak ennyit kívánt elmondani.

Elnök fölteszi a kérdést, jelentvén, hogy 20 tag névszerint szavazott kőr.

Igennel szavazott 171, nemmel 112, távol volt 167. E szerint a ház a miniszterelnök választát tudomásul veszi. A többség 59. A közlépárt nemmel szavazott.

Bittó István miniszterelnök felel Irányi Dánielnek a francia-osztrák véd- és dacszövetség kérdésében. Elismeri a „Temps“-ben közzétett Beuszt-féle sürgöny hiteltelenségét, de úgy látja, hogy annak tartalma hamisan értelmezett; mert történtek ugyan kísérletek, igéret: de a szerződés nem kötött, sem alá nem íratott. Megjegyzi, hogy a magyar kormány az alkudozásokról ugyan nem bírt tudomással, de ha azok formális szerződéssé váltak volna, lehetetlennek tartja, hogy akkor a magyar kormánynak tudomására ne juttatott volna.

Irányi Dániel. Nem fogadja el a Beuszt-féle kötés fölületes értelmezését, mert ő azt határozottan véd- és dacszövetségnek tartja. Ha hiteles ama Metternich herceghez intézett levél; akkor hiteles az abban említett kötés is, mely másnak mint véd- és dacszövetségnek nem tekinthető. Azért a felelet e részével nincs megelégedve, mert a külügyminiszter e kötése által Magyarország létele veszélyben forgott. Ha a magyar kormány erről nem tudott, annál súlyosabb teher hárulik a külügyminiszterre. Ő Beuszt gróftól feleletre kívánja vonatni a delegációk által. Ezért a miniszteri válaszszaal nincs megelégedve.

Ezután elfogadtattott a közgyűlésről szóló törvényjavaslat 3-ik olvasásban és azonnal átküldetett a főrendekhez.

Következett ezután G h y e z y Kálmán pénzügyminiszter beszéde, melyet egész terjedelmében közlünk.

Pénteken ülés.

Ghycy Kálmán pénzügyminiszter beszéde

május 13-dikán tartott ülésben.

T. ház! (Halljuk!) Ezen helyről tett egyik első fölszólalásomban kijelentettem a t. ház előtt, hogy nyílt pénzügyi politikát szándékozom követni. (Halljuk!) E szavakat óhajtom most beváltani. Nem tudom jól eszelelsem-e ha leplezetlenül akarom föltárni a t. ház előtt pénzügyünk állását; de azon véleményben vagyok, hogy az ország vagyona a nemzetnek tulajdona és a nemzet képviselőinek kell ismerniük a nemzet vagyonának állását.

Mielőtt a folyó 1874. esztendőről szólnék, óhajtanék némelyeket előadni az elmúlt 1873. esztendei pénzügyi eredményekről. A pénzügyi eredmények a melyeket említeni fogok, nem bírnak azon értékkel, melynek leginkább vissza azon phasik azon kedvező és kedvezőtlen állapotok, a melyeken az állam pénztára egy év folyamán alatt keresztül megy. Nem minden tételét a pénzügyi eredményeknek csak a főbbeket fogom megemlíteni; és megjegyzem, hogy a miket említeni fogok, mind nettó pénzügyi eredmények.

Az elmúlt évben a földadóból 35.270,000 frt folyt be és így 558,000 frttal kevesebb az előirányzatnál, és 1.029,000 frttal több az 1872-ik esztendei eredménynél 8.304,000 frt folyt be, az 1872-ik esztendei eredménynél

379 ezerrel, az előirányzatnál 736,000 frttal több, háziadó fejében, jövedelmi adó befolyt 11.571,000 frt, a mely összeg az 1872-iki évi eredményénél 1.759,000 frttal több, az előirányzatnál 537,000 frt kevesebb, a személyes kereseti adóból befolyt 8.155,000 frt, az 1872-ik esztendei eredményénél 100,000 frttal több, 913,000 frttal kevesebb az előirányzatnál, a mely különbséget az okozta, hogy az 1873-ik esztendőben megváltoztatván a személyes kereseti adó kivételének módoszatát, a kivétel valamivel később eszközöltetett.

A fogyasztási adókat illetőleg a szeszadó 6.180,000 frttal hozott be, 40 ezer frttal kevesebbet az előző év eredményénél és 285 ezer frttal kevesebbet az előirányzatnál. A boradó 2 millió 750 ezer frttal eredményezett, 42 ezer frttal kevesebbet az előző év eredményénél, és 50 ezer frttal többet az előirányzatnál. A husadó 2 millió 60 ezer frttal hozott be, 7,842 frttal többet az előző év eredményénél, és 60 ezer frttal többet az előirányzatnál. A söradó 1.381,520 frttal tett és mind az előző év eredményénél, mind az előirányzatnál kevesebbet hozott be, jelesül 24 ezer frttal kevesebbet az előző év eredményénél, és 213 ezer frttal kevesebbet az előirányzatnál. A cukoradó 1 millió 88 ezer frttal eredményezett, 16 ezer frttal kevesebbet az előző év eredményénél és 465 ezer frttal kevesebbet az előirányzatnál. A bélyegekből 6 millió 520 ezer frt jövént be, ez összeg az előirányzatot 802 frttal haladta meg és 1 millió 184 ezer frttal az előző év eredményét. A jogilletékek 12 millió 867 ezer frttal hoztak, 919 ezer frttal többet az előirányzatnál, 2 millió 109 ezer frttal többet az előző év eredményénél. A dohány 11 mil. 690 ezer frttal eredményezett, 1 millió 950 ezer frttal kevesebbet az előző év eredményénél és 2 millió 861 ezer frttal kevesebbet az előirányzatnál.

A végeredmény azonban a szárszámadásban ellenkezőleg fog mutatkozni, mert a különbséget onnét ered, hogy 1872-dik esztendőig azon gyakorlat uralkodott, hogy a lajthántali dohány kezeléség számára vásárolt dohány árát csak akkor fizette meg, midőn azon dohány oda valóssággal elszállított. Az 1872. esztendőben azonban az állapotot meg, hogy az ily dohány ára a lajthántali dohány kezeléség által mindjárt megfizetessék, a mint itten számára megvásároltatik. Ebből eredt azután, hogy 1872-ben igen nagy összegek fizetettvén a multból az 1872. esztendő számlájára; az 1872. év nagyobb eredményt mutatott föl, mint magából a dohányjövédelméből azon évben befolyott. Egyébiránt a különbséget még az is okozta, hogy a szivarkészlet mintegy 114 millió darabbal 1873. év végével nagyobb, mint volt az 1873. év kezdetén, a mi mintegy 2 millió frtyi értéket képvisel.

A lottojövedelem fájdalom szintén az idén is több az előirányzatnál, több a tavali eredményénél; jelesül hozott 1.515,000 frttal, többet az előző év eredményénél 66 ezer frttal, és 413 ezer frttal többet az előirányzatnál.

A s ó 10.537,000 frttal eredményezett, tehát kevesebbet mint az előző év eredménye, és mint az előirányzat. Az előző év eredményénél kevesebbet hozott 1.156,000 frttal, az előirányzatnál kevesebb 1.711,000 frttal. Itt csakugyan azon sajnos tapasztalás mutatkozik, hogy az 1873. évben 158 ezer mássával kevesebb s ó fogyasztott el, mint az előző évben. A mi egyébiránt magát a jövedelmet illeti, az nem kevesebbet, mert a vasutak elkészültvén, ennek következtében a sókereskedők nagy része szükségleteit egyenesen a bányáknál fedezi, és ez által a szállítási költségek annyira kevesbedtek, hogy midőn ezen szállítási költségek 1872-ben még 1.887,000 frttal tettek, 1873-ben 527 ezer frttal a szállítási költség kevesebb lett, másrészt pedig maga a kezelési költség is ugyanezen okból kevesbedett, úgy hogy midőn a kezelési költség 1872-ben 507 ezer frttal tett, 873-ban 124 ezer frttal a kezelési költség kevesebb lett és így így a s ó nál a szárszámadásban 1872-hez képest mintegy 122 ezer frt jövedelem öreghedés fog mutatkozni.

Következik mostan egyik égető sebe államháztartásunknak, az államjóságok és erők rovata. Az államjóságok és erők jövedelme fejében előirányozva volt 1873-ban 7.560,000 frt, bejött 2.488,000 frt, és így 1.990,000 frttal kevesebb az előző év eredményénél, 5 millióval kevesebb az előirányzatnál. (Mozgás.)

A jóságokra nézve ezen különbséget illetőleg fölvilágosításul szolgálhatnak talán a mostoha időviszonyok, a mi pedig az erők jövedelmének elmaradását illeti, az ered a faarak lejobb szállásából, a fogyasztás esőkkenéséből, és a készletek nagyságából, melyek el nem adathatnak és melyeknek további tetemes szaporítása már be is tiltott.

A második tétel, mely szintén nagyon terheli államháztartásunkat, a bányászat és pénzverés. Itt jövedelméről egyik évben sem lehetett már régóta szólni, most is csak hiányt jelenthetek be, jelesül 2.512 ezer frttal tett a bányászat- és pénzverés hiánya a mult év lefolyása alatt, 1.991 ezer forinttal nagyobb hiány ez mint 1872-ben volt, és 1.639 ezer forinttal nagyobb hiány, mint előirányoztatott.

Hasonló megjegyzés alá esnek az államvasutak, melyeknek jövedelme előirányozva volt 3.329 ezer frttal, és beszoalattott 1.353 ezer frt és így 84,000 frttal kevesebb mint az első évben, s 1.975 ezerrel kevesebb mint előirányozva volt.

A pénzügyminiszterium rendkívüli bevételei is 5.417 ezer forinttal tettek kevesebbet mint előirányozva volt, különösen azért, mert az eladásra kijelölt jóságok nem adtak el a közbejött nehéz körülmények miatt az állami előlegek nem folytak be, s az ingó államvagyon sem adatott el azon mérvben, mint preliminálva volt.

Mi már a kiadásokat illeti, ezekre nézve mindenekelőtt meg kell jegyeznen, hogy költségeink kamatai nagyban nevedtek. 7.807,000 frt adatott ki a mult évben költségeink kamatjára, 4 6,000 frttal kevesebb, mint előirányozva volt, de 5.924,000-el több, mint az első évben e czimen kiadatott, ami azonban leginkább abban leli magyarázatát, hogy az előző évben ezen kamatok nem az állam pénztárából, — melynek eredményeit terjeszttem én most a t. ház elé — fizetettek ki, hanem magából a tőkéből elégittek ki, mint ez a vas-

utak számára fölvevett kölcsönökből, máskép is szokásban volt. Ez okozza azon különbözést, mely nem annyira tényleges különbözet, mint az elszámítás módjából ered.

A pénzügyminiszterium rendkívüli kiadásai 1.713,000 frttal többre mentek, mint előirányozva volt és 7.889,000 haladták meg az előző év eredményét. Ennek oka leginkább a vasuti kamatbiztosítások nagy növekedésében fekszik, és abban, hogy némely tételek, melyek más rovat alá tartoznak, ezen alkalommal 1873-ban a miniszterium rendkívüli kiadásai közt soroltattak elő, milyen tétellek közt a horvátországi földterhermentesítésnek adott előleg is.

A közmunka és közlekedési miniszterium a mult évben 27.800,000 frttal adott ki. Kevesebbet ugyan az előirányzatnál, 10.357,000 frttal de az előző év eredményénél többet 17.698,000 frttal.

Az igazságügyminiszterium 11.531,000 frttal adott ki, de habár 754,000 frttal többet az előző évnél, mégis 1.013,000 frttal kevesebbet, mint előirányozva volt.

A honvédelmi miniszterium hasonlóképp 794,000 frttal kevesebbet adott ki az előirányzatnál és 1.763,000 frttal kevesebbet az előző év eredményénél.

A f. évi 1-ső fertálynak eredményeiről nem szölok a t. ház előtt, mert a napokban volt ez iránt a kimutatás a ház t. tagjai között ki osztva, tehát az adatok, melyeket abból közölhetnék, a t. ház előtt különben is tudva vannak. En mindezek folytán csak azt jegyzem meg, hogy azon nagy hiányt, a mely mutatkozott nagy részben az előirányzatnak, vérmes reményekkel készítése okozta; elmaradt ennél fogva több jövedelem, mely preliminálva volt, bekövetkezett több kiadás, melyekre számitás nem volt. Ezen hiányokat, a ház részint az 1873-ik esztendőben fölvevett részint a 30 millió kölcsönből, részint az 54 millió kölcsönből, részint már a tavalyi esztendőben fölvevett 76 millió kölcsönből fedeztettek.

Engedje meg azért a t. ház, hogy a mult évben fölvevett ezen 76 millós kölcsönre nézve némely lényeges körülményeket említhessek föl. (Halljuk!)

Méltóztatnak tudni, hogy ezen kölcsönnek egy harmadrésze vállaltattott el véglegesen a hitelező consortium által. Ezen kölcsönnek a másik két harmadrésze a hitelező consortium csak optiót vállalt, jelesül a második harmadra nézve föntartotta magának, hogy márczius végéig nyilatkozhassek, vajjon élni akar-e részben vagy egészben optionális jogával; a harmadik harmadra nézve pedig az optio jogának nyilvánítását június végéig tartotta fönn. Ezzel megegyezőleg állapították meg a fizetési föltételek is. Az első harmadnak fizetését a consortium 4 ráttában ajánlotta meg, úgy hogy az utolsó ráta február utolsó napján fizetessék ki; a második harmadra nézve azon esetre, ha optio jogával élni fog, a fizetéseket márczius, április és május hónapok végére kötelezte; a harmadik harmadra nézve pedig szintén azon föltétel alatt, hogy optionális jogával élni fog, a fizetéseket június és július hónapokra ajánlotta föl. Elfogadtattak ezen fizetési hatánapok a kormány által kérdésen kívül azon szempontból, hogy akkor, midőn az alkudozások a kölcsönről történtek, t. i. mult évi november havában, a számadások még lezárva nem lévén, a jövedelmek iránt jobb remények léteztek, s a kiadásokra nézve azon vélemény lehetett, hogy kevesebb kiadás lesz szükséges, mint valóban megkivántattott. Ennek kellett egyébiránt azon időben az általános véleménynek is lenni, mert magában az 1874. évi költségvetésben is azon évről egész hiánya 32 millió 705 ezer frt számitattvén, ezen összeg a 76 két negyed millió kölcsönből, mint az év egész hiányának fedezésére elégséges folyósított.

A dolog azonban egészen másként ütött ki. (Halljuk.) Azon consortium, melyvel a kölcsön megkötöttet, kezdetben és hosszabb ideig is nagy előzékenységgel teljesítette fizetéseit; az első részletet ugyanis, melyet csak február végével tartozott volna lefizetni ajánlata szerint, már december végével egészen beszállította; a második részletet, melyet csak május végével tartozott volna lefizetni, már február 17-én egészen lefizette, sőt a harmadik részletből is azon időig, midőn a mostani kormány megalakult, 837 ezer livre sterling névszerinti értéknek megfelelő összeget fizetett be az állampénztárba, befizetett tehát összesen 55 millió forintot o. é. és ezen összeg addig, míg a mostani kormány megalakult, az államnak beállott szükségleteire a törvény által megállapított kiadásaira egészen ki is adatott, úgy, hogy ezen kölcsönből, melynek egész összege 72 millió forintot tesz o. é., nekem, midőn a kormány tagjává lettem, ha a consortium azon terminusokban fizet, melyek evégre az ajánlata által kijelölve voltak, mintegy 40 millió forintnak kellett volna rendelkezésemre maradni, azonban nem maradt több, mint 16.643,895 frt o. é. értékben, és ebből készpénzben csak 764,740 frt volt az általános magyar hitelbanknál ideiglenesen letéve, 15.879,115 frt pedig azon kincstári utalványokból állott, melyek még azon időben, midőn a miniszterium megalakult, eladva nem voltak. Meg kell továbbá jegyeznen még azt is, hogy ezen consortium, mely elismerésre méltó előzékenységgel teljesítette kezdetben fizetéseit, márcziusnak mintegy közepe táján az optio jogának gyakorlásával, a kincstári utalványok elárúsításával csaknem egészen fölhagyott, és csak április közepe táján kezdte ismét kisebb összegekben, az optio gyakorlatba venni. Ezen 15.879. 55 frt fölött, mely mint mondtam, nem készpénzben, hanem el nem adott kamatozó kincstári utalványokból állott, én nekem rendelkezési jogom nem volt és jelenleg is, mert a consortiumnak ezen kötvényekre föntartott optionális joga még folyó év június végéig tart.

Tudomására jövént mindezen állapotoknak, pontos számitásokat tettem, amennyire t. i. ily dolgokban egész pontossággal számitani lehet, arra nézve, hogy mely fizetések azok, melyek a költségvetési törvény szerint hónapról hónapra az állampénztárra háromlanak. Viszont másrészt, hónapról hónapra kiszámítottam, hogy melyek azon bevételek, melyeket az állampénztár javára számitani lehetséges. A bevételek megállapítását föltételek alapul a mult esztendő tapasztalatait vettem fölértékelve az 1873. év eredményeit, mert úgy értesültem, hogy e befizetések minden évben körülbelül hónapoként csaknem egyenlők. Ezen számitás folytán azon tapasztalásra

jutottam, hogy énnekem, hogy a folyó év! május 1-én esedékes kamatokat, jelesül a 30 milliónyi kölcsön kamatait, azonfelül némi kamatbiztosításokat az állami közigazgatás egyéb rendes költségeit is fedezni akarom ápril végéig 10 millió forintra van szükségem, melyet az állampénztár készletéből elő nem állíthatok. (Mozgás.)

Ezen tudomásra mintegy ápril közepe felé jövén aggodtam arról, hogy mikép fogom teljesíteni az állam kötelezett fizetéseit.

Segélyforrás más rendelkezésekre nem állott, az idő is igen rövid volt arra nézve, hogy másféle intézkedés tételhesse. Erintkezésembe becsatlakoztam tehát azon consortiummal, amely a 76 millió forintnyi kölcsönt szolgáltatotta ki, hogy rábírom arra, hogy gyakorolja optionális jogát, vagy gyorsítsa ezen kötvények elárulását. Ok e helyett arra kilyatkoztak hajlandóknak, hogy ápril végéig az általam szükségelt 10 millió forintot rendelkezéseimre fogják három hónapra terjedő előlegként becsatolni, hogy ők továbbra is gyakorolva optionális jogukat az időközben elárulandó kincstári kamatozó utalványoknak árából is ezen előlegeket fűdözhessek. Jól escelekedtem-e vagy nem? a t. ház fogja megítélni, én a főforgott körülmények között, nehogy kénytelen legyek megakasztani az állampénztár rendes fizetéseit, ezen ajánlatot elfogadtam, a consortium pedig teljesítette ígéretét és annak idejére beszovaltatta a megkívánt összegeket.

Van azonban e nehézségeknek még folytatása is. Én, amint említettem, pontos számítását tettem hónapról hónapra a végett, hogy melyek azon összegek, amelyekre minden hónapban az államnak rendes jövedelmén kívül szüksége lesz és ezen számításból az jött ki, hogy ha, amint kell és szükséges, előre már fedezni akarom december hónapban azon 17 millió 300 ezer forintnyi kiadást, amely január 1-én a nagy vasúti kölcsön, kamatbiztosítások és más kölcsönök kamatai fejében szükségeltetik, akkor én nekem az év végéig azon összegeken felül, amelyek eddig a 76 milliónyi kölcsönből befolytak és még ezental be fognak folyni, 42 millió fitra van szükségem. (Mozgás a baloldalon.)

Számításom helyességét bizonyítja azon körülmény, hogy a 9-es bizottság is, amely szintén számított az 1874. évi költségvetés hiányát, maga is mintegy 36-38 millió fitra számította azon hiányt, mely az államháztartásban 1874. évben mutatkozni fog; de nem vette tekintetbe azon mintegy 6 millió fitnyi összeget, amely iránt a közlekedési miniszterium, mint a múlt évről, ezen évre át-származtatandó hitelmaradványok iránt a ház elé nem-sokára törvényjavaslat fog terjeszteni. Az összeg, melyet említettem, apadhat, t. ház, ha jó termés következtében a folyó adók rendesen befolyának és a hátralékokból is nagyobb összegek szedethetnek be, vagy a kiadások tetemesen megtakaríthatnak, de jelentékeny hiány minden esetre fog fömmaradni.

(Folytatása következik.)

Törvényjavaslat

az állami kiadások fűdözésére szükséges kölcsön fölvételéről.

A törvényhozás által már chrendelt vasúti, esator-názási és kikötői építkezések költségeinek s a vasúti kamatbiztosítások folytán az államkincstárba nehezede kiadásoknak folytonos fűdözhetése végett az 1873. XXXIII. törvényezikk által egy névértékben 153 millió oszt. értékű ezüst fít = 15 millió livre St. = 306 millió német birodalmi értékű mark erejéig terjedhető kölcsönnek fölvétele már elhatározatván, minthogy az idézett törvényezikk által csak ezen kölcsön felének kibocsátása engedélyeztetett, a kölcsön másik felének kibocsátása iránt pedig a törvényhozás további intézkedése föntartatott, ennél fogva, hogy azon állami szükségletek, amelyeknek tekintetéből az említett 153 millió o. é. ezüst forintnyi egész kölcsön fölvétele elhatározatott, ezental is folyvást kellőleg fűdözthessenek:

1. §. A pénzügyminiszter fölhatalmaztatik, hogy az államra nézve lehetőleg kedvező feltételek alatt ezen kölcsönnek másik felét is, mely névértékben 76 $\frac{1}{2}$ millió o. é. ezüst forint = 7 $\frac{1}{2}$ millió livre St. = 153 millió német birodalmi értékű markot tesz, kibocsáthassa, vagy esetleg ugyanezen összeg erejéig más államkölcsönt köthessen.

2. §. Ezen kölcsön, illetőleg egyes részei folyóvátételének határidejét a pénzügyminiszter a kölcsönt átvevőkkel egyetértve az állami kincstár időnkénti szükségleteihez képest határozhatja meg.

3. §. Az eképen fölvendő kölcsönnek föltételei annak megkötése után beczikkelyezés végett az országgyűlésnek bejelentendők.

4. §. Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg. — Budapest 1874. május 10-én.

Ghyczy Kálmán,
penzügyminiszter.

Különfélék.

Budapest, május 13.

(Kinevezések.) Az igazságügyminiszter Róza Ignác zentai járásbírósi díjakot a kun-balasi kir. járásbíróshoz irnokká, a pest-lipótvárosi kir. járásbíróshoz irnokká Engel Antalt, a pesti fenyítő járásbírósnál alkalmazásban álló díjakot nevezte ki. Kiss Mihály pécsi kir. törvényszéki irnokot a dáradi járásbíróshoz, Honan Ferenc dáradi járásbírósi irnokot pedig a pécsi törvényszékhez, Hlatky János oraviczabányai kir. alügyész a fehértemplomi kir. ügyészséghez helyezte át. A honvédelmi miniszter Rozenberg Kálmán m. kir. csongrádi 2-ik honvédszázaléki szabadságot állományu hadnagyot, szabadságot állományu díjtalan honvéd-hadbíró-gyakornokká nevezte ki.

— **Kitüntetés.** Király ő fűlsége Szartovich Adolf zágrábi bányakapitányának 4. évi szolgálata elismeréséül a Ferenc-József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— **Fel a királytól.** A tegnapielőtti löverseny alkalmával a parasztsversenynek a második díjat Szűcs Pista 14 éves fű nyerte. Ő fűlsége meghallván, hogy a kis sportsman még egész gyermek, őhajátását nyilvánítá, hogy a kis nyero eléje vezetessék. A második pályanyertes

sportsman ment is egy darabig, hanem mikor a királynál meglátta a tábornokokat fénylő rendjelcikkkel és magát a fűlséget, annyira elhagyta bátorsága, hogy csak a kedvező perczet leste a megíromodhatásra. A másik perczben már oly messzeségben száguldott, hogy pályadíj mellett sem lett volna többé visszazohozható. Ő fűlsége jóízűt nevetett a bátortalan vitében.

— **József főherczeg** a napokban tilte meg Margitszigeti nyári lakában házasságának tizedik évfordulóját. Ugyanezen a napon a főherczeg több magas vendéget is fogadott, úgy, hogy a főherczegi lakás szűknek mutatkozott, s ennél fogva az alant levő vendéglőben ebédeltek. A főherczegi család Braun bécsi tanár tanácsa folytán valószínűleg június közepéig vagy július elejéig fog a szigeten tartózkodni, s csak azután utazik Alcsuthra. A vendégek között van több, ki Bécs s a külföldről rándult ide gyógykezelés végett, s a lakások annyira el vannak foglalva, hogy a folyton érkező megrendeléseknek alig tehetnek eleget.

— **A florenczi nemzetközi virágkiállítás** bíráló bizottságai megalakultak, s a tizenkettedik bizottság elnökeül, mint Florenczból távirják, Haynald Lajos kalocsai érsek, a tizenötödik bizottság tükarául Kanitz kolosvári egyetemi tanár választott meg.

— **Jókai berlini uti leveleit** Kertbeny németre fordította. A fűzet végén Kertbeny Jókainak életrajzát mondja el, művei fordításának jegyzékével együtt. E jegyzék szerint Jókai művei közül 25 mű németre, 4 angolra, 1 francziára, 2 olaszra, 2 hollandra, 1 svédre, 1 oláh, 1 török s 1 szerb nyelvre van áttéve.

— **Az ezer százaléki ügyre** vonatkozólag a csurgói járásbíró írja a „P. N.”-ban, miszerint a tárgyaló albiró mindent elkövetett, hogy a szerencsétlen alperes részére kedvező egységet eszközöljön ki, hogy fölperest reá bírja a kamat követelésről lemondásra. Fölperes képviselője azonban ragaszkodva felének kötvényen alapuló jogához, a meghatározott kamatról le nem mondott, s így a felek között egység nem sikerülvén, az albiró ítéletet hozott, s ítéletét a kötvény alapján kellett hoznia. Ezen ítélet a kir. táblára fölbevitetett.

— **Egy ravasz csalónót** fogtak el a napokban. E magyar Spitzdort Anicsék Annának híják, ki nem mindennapi ügyességgel szedett rá néhány könnyenbívót. Nevezetesen Matt Fanni nevű nőtől 8000 firtot vett föl, hogy az majd biztos helyeken elhelyezi. A fölvevő pénzről kötelezvényeket hozott, melyek alá jobbára ismert pénzemberek nevei voltak írva; még a törlesztési részleteket is pontosan fizette, mi által bizalmat keltett és még többen helyezték el nála pénzeiket. Ez így ment egész márczius végeig, mikor azután Anicsék egyszerre eltűnt. Csak nagynehezen bírták megtalálni, és akkor kisült, hogy a kötelezvényeket hamisítva voltak, és hogy azokat Anicséknek kedvese, valami Walecska József nevű egyén írta. Matt asszony a maga 8000 firtjából eddig még csak a kamatokat, egy más asszony 1600 firtjából 40 firtot kaptak vissza. A csalónót el van fogva s a fenyítő-törvényszék előtt áll.

— **Rövid hírek.** A volt pestvárosi képviselőtestület már 1870 ben bizottságot küldött volt ki, mely szabályzatot dolgozott ki az új épületek adómentességére nézve. Ezen bizottság munkálatait csak most terjesztette és így az a Mandel-féle indítványval egyszerre fog majd napirendre kerülni. — Egy ismeretlen ember holttestét találták tegnap a soroksári uton. A szerencsétlen vagy 35 éves lehetett, külső sérülés jelei nem voltak rajta észrevehetőek. A holttest a kórházba szállították. — A kisajátítási esküdtek névsora már össze van állítva, a tanács azonban odanyilatkozott, hogy a budapesti esküdtek mindaddig egy testületnek nem tekinthetők, amíg az az anomalia fűnáll, hogy Budapesten egy budai és egy pesti törvényszék van. Ennek következtében az 500 esküdt közül 200 a budai törvényszéknél, 300 pedig a pestinél fog működni. — Az alagut mellett följárás rossz világítása miatt panaszkodnak. Este 11 óra tájban, mikor a közlekedés már gyér kezd lenni, a lámpák maguktól elalussznak, úgy hogy életveszéllyel jár azon az uton fölmenni. — A budai esonka torony, mint említettük, átmege a város birtokába és Trefort miniszter már föl is szólította a várost, küldje ki egyik közegét mely az átvételt eszközölje. — A jövedelmi adó-kivető bizottságok jövő hó 15-én kezdik meg működésüket. — A sugáruton két új ház építéséhez fogtak. — A Macbet előadása péntekről f. hó 22-dikére halasztatván, pénteken a „Tudós nők” kerülnek színpadra. — A pestvidéki kir. tvszék dr. Held Kálmán ügyvédet állandó német tolmácsná nevezte ki. — Tavaszi kirándulást rendez legközelebbi szombaton a magyar gazdaszony egyeslet. Az előkészületek után itélve ezen majális egyik leendő legérdekesebbeknek; ő fűlsége Clotild főlgő is megígérte, hogy részt vesz benne. — Ez osztrák delegatio elnöke, dr. Rechbauer tegnap Bécsből ide érkezett. Benoni Claviberg osztrák igazságügyminiszteri osztályfűnök és Fualni miniszteri tanácsos tegnapielőtti óta hivatalos ügyben fővárosunkban időznek.

Nemzeti színház. Csütörtök, május 14. „A fekete domino.” Opera 3 fűlv.

Táviratok.

Bécs, május 13. A „Wiener Ztg.” közö teszi a katolika egyház külső jogviszonyaira és vallás alaphoz fizetendő járulékokra vonatkozó szentesített törvényeket.

Bécs, május 13. A „Presse” jelenti: A bécsi bűrzej-coullisa küldöttsége az előlegezési üzlet újra fölvétele tárgyában tegnap fogadtatott a hitelintézet igazgatója által. Ez kijelenté, hogy a hitelintézet elvben soha sem hagyott föl az előlegezési üzlettel, az intézetnek azonban jövöre is a papírok és személyek minőségét kell tekintetbe venni. Az előlegezési üzletnek határozott időre kell kettőtűniök, hogy a bankpénz eszközei rendelkezésre lehessenek. Az előlegezési üzlet főakadályja a bűrzej uralgó jogbizonytalanságában rejlik. A hitelintézet ez üzletágat aligha fogja előbbi terjedelmében folytatni,

míg új bűrzejtörvény által jogilag rendezett biztosított üzletforgalom lehetővé nem tétetik.

Paris, május 12. Piccon képviselő levelet intézett a nemzetgyűléshez, melyben beadja lemondását és fölvilágosításokat ad Nizzában tartott beszédét illetőleg. Beauregard savoyai képviselő kiemeli Savoya ragaszkodását Franciaországhoz és tiltakozik Piccon separatikus állításai ellen.

Hága, május 12. A két kamara által a jubileumi ünnepegy alkalmából átnyújtott föliratra a király mege szavakban köszönetét fejezte ki a nemzet ragaszkodásáért. A főváros polgármesterének, ki a rendezett nemzeti aláírás eredményét, mint nemzett ajándékot nyujtá át, a király azt válaszolá, hogy ez összeget a német-alföldi és indiai hadsereg rokkantjainak szenteli.

Közgazdaság.

Budapest, május 13.

A vágvölgyi vasut igazgatóságát méltán rójják meg a „Pozsonyvidéki Lapok,” mert mindenfelé csak német nyomtatványokat küldöz, s még a menetrend is csak németül van nyomtatva. De hát a kormány újabb ismételt erélylyel kiadott rendeletét még mindig nem akarják figyelembe venni a vágvölgyi vasutnál?

A vágvölgyi vasut részvényesi tegnapielőtti Pozsonyban rendkívüli közgyűlést tartottak. Napirenden állott az 1,9 mérföld hosszúságú nemsova-vascularososi vonal építési engedélyének megszerzése. Erre vonatkozólag az igazgatótanács már tárgyalásban állott a kormányval, mely e tárgyban törvényjavaslatot fog az országgyűlés elé terjeszteni. Az engedély a vágvölgyi vasut többi vonalaira fűnálló föltételek mellett fog megszerzeteni. Az építési tőke tényleg 9.000 forintot, névleg 1.281,691 firtot fog tenni, és az eddigi építési tőke ez összeggel följebb fog emelnetni. E czélra 2564 drb 300 firt elsőbbségi részvény ezüstben és 2573 darab 200 firtos alaprészvény ezüstben fog kiadatni. A vonal jövedelmezőségére nézve megjegyzé az igazgatótanács, hogy ez az osztrák reichsrath által engedélyezett tóppau-trencségi pályához fogván csatlakozni, igen fontos transito-vonalat képezend a Magyarországon át Morva-, Szilécia- és Poroszországba, sőt Oroszországba való közlekedésre nézve is. Az e vonalra szükséges pénz beszerzése iránt teljes folyamatosan vannak a tárgyalások és kedvező eredményt ígérnek.

Kártékony rovarok elleni védelem. A „Bécs”-ben Balla Mátyás ajánlja, hogy a gyümölcsfákon levő hernyók, rovarok előlése, azok kénporfűhöz beburkolatassanak. Ezen szer több ízben és helyütt teljesen jónak bizonyult. A kénpor olesó, és nagyobb kén-fűvóval a felhő könnyen előidézhető. Ha csak néhány legparányibb kénporsem éri a hernyót, az előli. Ezen szer Tirolban használatban van, és ott a gyümölcsfák hernyómentes szép sima kőreggel bírnak.

A kolozsvári keresk. és iparkamara ápril 28-diki közgyűlésében az 1867. XVI. törvényezikkre nézve azon nézetét fejezte ki, hogy a magyar korona országai és ő felsége többi királyságai és országai közt eddig fűnállott kereskedelmi- és vámszövetség továbbra is föntartandó ugyan, azonban ugy a kereskedelmi és vámszövetség hajózási, konzulatusi, posta és távirati szerződésekre vonatkozó törvényes, valamint rendeleti határozatok tízezes revisió alá vevendők s jelesen a vám-tarifa, tekintettel a magyar államban már elfogadott közgazdasági elvekre, a szabad kereskedés követelményei szerint állítassák meg. A jelenleg érvényben álló vám-tarifa egyes tételeire ugyan rámutat a kamara, azonban azt hiszi, hogy az ügy fontossága megérdemelné, hogy a m. miniszterium ez ügyben a kamarákat egyetemes tanácskozmányra hívna meg, vagy ha az országos enquettet látna helyesebbnek, ebbe a kamarák képviselőit is beszovalná. A kamara azon meggyőződésben van, hogy a Lajthán-tuli tartományok vámpolitikája könnyen kiegyeztethető a magyar állam nemzetgazdasági érdekeivel s ha e tekintetben az ország őhajátása teljesül, a kamara a kereskedelmi- és vámszövetség föntartására szavaz. A védvámokból nem reméli lakosságban gyér, tőkében szegény hazánkra nézve az ipar fölvirágzását, sőt meg van győződve, hogy az ily czélból föllállított vámszövetség csak újabb s áldás nélküli közvetett adókkal terhelné az országot.

A fagy Erdélyben aránylag kevés kárt okozott, s az „Erdélyi Gazda” mintegy harmincz tudósítást közöl a legkülönbözőbb vidékekről, melyek közül csak négy vagy öt panaszodik nagyobb károkról, nevezetesen Beszék Szolnokmegye Pecsétszeg vidéke, Dobokamegyében Gyulatelke, Cserhalomtáj, Tordamegyében Maros-Ludas, P. Keresztur vidéke. A panasz azonban itt is főleg a gyümölcsre és szőlőre vonatkozik, míg a legtöbb tudósítás azt jelenti, hogy a fagy a szőlőknek nem sokat ártott, a vetések pedig egészen sértetlen maradtak. A kerti vetemények, kukorica, bab, ugorka némely vidéken szenvedtek; a gabnaneműk állása legtöbb helyen igen biztató.

A salgó-tarjáni kősenbánya-részvénytársaság ma ártott közgyűlésében elhatározta, hogy 281,032 firt 10 kr. tiszta nyereseményből 270 ezer fűloszt és 11,032 firt 10 kr. a jövő évi nyereséményszámára írja át. Minden részvényre 9 firt jut osztalécul, s miután már 5 firt fizettetett, csak 4 forint marad hátra. Ez 9 százalék kamatnak felel meg.

A budapest gabna- és értéktőzsdéről, május 13. Gabona árai szilárdan tartották magukat; a tőzsdé kedvezőleg volt hangolva, a forgalom azonban n m volt élénk. Eladattak: m. sorsj. 77.5, m. hitel 114.50—145, anglo 31, földhitel 54.5—55, mun. 25.25, takaré és hitel 47, kézművesbank 56, egyleti bak 36, pesti közúti 274, orsz. közp. 70, budapesti gőzmalom 95, molnárok és sütők 243—244, pesti hengermalom 785 firtjával fizetve. Valuták nem változtak, 2 frkos arany 8.99, cs. arany 5.37, tallér 1.66 és fél.

Felelős szerkesztő: **Huszár Imre.**
Segéd szerkesztő: **Dr. Kakuja Gyula.**

